

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITATEA

ABONAMENT:

Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Câteva scăderi

în sinodalitatea bisericească.

Din sinodalitatea dela Brașov în-
tâmplată săptămânile trecute ni-a ră-
mas impresia de biruință a majorității
asupra minorității. Asupra acestei ces-
tuni privită din principiu, merită să se
vorbească puțin, mai ales din punct de
vedere bisericesc. — Pentru că nu e
tot la fel dreptatea ce se face popo-
rului înaintea judecătorilor lumești cu
cea ce se așteaptă dela cele bise-
ricești.

În viața bisericească s'a observat
și se observă, că toate cestiunile, adese
și cele de ordine mai înaltă, sunt pri-
vite de multe-ori prea liberal, prea indul-
gent, încât ușor pot ajunge la extrem,
și viceversa alte cestiuni, de aceeași
sau mai puțină însemnătate se judecă
și se critică cu toată asprimea.

Dacă întrebăm după rostul acestor
judecăți atât de extravagante se răs-
punde că: judecata și dreptatea este
așa pe cum o fac oamenii.

Cu alte cuvinte, dacă în sinodul
parochial de exemplu, cutare partidă
dispune de majoritatea membrilor, ceea-
ce astăzi între împrejurările actuale o
poți ajunge și prin întrebunțarea de
mijloace imorale, fără ca să fii tras
la răspundere, atunci cu această parti-
dă de multe-ori poți abusa de încre-
dere și să ți-o folosești spre scopuri
diametral opuse cu dreptatea, onestita-
tea, și iubirea deaproapelui propagată
de biserică.

Aceasta este un ce, care dacă îți
vine dela o judecată lumească sau ci-

vilă o mai rabzi pentru că te împaci
cu aplicarea paragrafilor din o lege
pozitivă explicată de un cutare advo-
cat în defavorul tău fără ca să o poți
schimba nici chiar la toate forurile mai
înalte; atunci însă când biserica ți-o
face, biserica care trebuie să aibă de
basă adevărata dreptate după o basă
morală și nu după paragrafi sau, atunci
când judecata aceasta ți-o face o ma-
joritate de membrii coaliți pentru a-
numite scopuri, și te respinge de câte-
ori voești să validezi o voință, o faptă
salutară și de bun comun, fără ca să ți
vină în ajutor și în apărare autoritatea
bisericești și să decreteze pentru ea pe
basa canoanelor ceea-ce este drept și
moral, aceasta în anumite cazuri te
indispune și te deprimă cu mult mai
adânc decât judecata lumească, pentru
că îți atacă simțul de drept în con-
știință, și adese-ori te face să devii
fiu infidel bisericești și autorității bi-
sericești.

Nu mai puțin greșit este și apa-
rițiunea dacă în viața bisericească se
sufere preoți ca oameni cu scăderi de
acelea cari sunt contra chemării preo-
țești. — Marele bărbat bisericesc feri-
citul Br. de Șaguna, ca archireu, este
binecunoscut și astăzi înaintea noastră
și ne aducem aminte cum cunoștea pe
tinerii teologi în primul an sau în al
doilea, dacă au chemarea sau nu de
a corăspunde unui bun preot.

Care nu corăspundea, era lucru
hotărât, că ori îl făcea iurist ori cătană.
Și avea fericitul Br. de Șaguna buni
preoți, morali, și cu mare respect.

Sinodalitatea de astăzi așa e de
liberală și în privința aceasta încât prea

mulți tineri necheamați, fără însușirile
recerute să fac preoți și după ce se
ved ajuns în parohie se ocupă cu
toate numai cu de-ale preoției nu. Și
cine-i disciplinează? Nimenea; ba de
multe-ori cu faptele lor contrare che-
mării preoțești, se suie până la înalte
graduri în biserică, sau își fac stare,
cum se zice.

Aceste scăderi supără și din cauza
aceasta mulți bărbați cu simțeminte
nobile și corecte, cu privire la simțul
de dreptate și moralitate, nu le pot
suferi, și se înstreinează de biserica
aceia, a cărei autoritate nu-i în stare
de-ale apăra.

Am atins aceste două cestiuni sau
scăderi și ne-am gândit, că oare n'ar
fi sosit timpul ca sinodalitatea biseri-
cești să dea atențiunea cuvenită sfințelor
canoane, cari nu caută la fața omeni-
lor, și să se introducă în viața biseri-
cească o judecată după înțelesul ade-
vărat al acelor, și nu numai a ma-
jorității de multe-ori măiestrite a sinoa-
delor din parohii.

Chestii de principiu.

Sub acest titlu a apărut în »Libertate»
un șir lung de animosități, cari dacă
ar fi drepte ar altera reputația de Român a
d-lui Dr. A. Munteanu.

Răspunsul îl dă Dl Munteanu în »Li-
bertatea», acî amintim numai, că pășirea an-
onimului din »Libertatea» este un act duș-
mănos și răutăcios; cuprinde nescari afir-
mări evidente mincinoase.

Vom reveni, dacă nu se va rectifica.

Tot la »chestia de principii» primim cu
datul Budapesta 14 Martie 1904 următoarele:

Onorate D-le Redactor!

Față cu aserțiunea »Libertății» (nr. 9),
că »Dr. Aurel Munteanu totdeauna a coche-

tat cu guvernul, (?) pe când pentru Dr. Vlad
basa națională a fost totdeauna un »noli
me tangere», — cred că e peste măsură de-
ajuns să-i aruncați în ochi unele frase
din vorbirile parlamentare a-le D-Sale, ca:
»eu nu's dușman nici al națiunii ma-
ghiare, »nici al ideei de stat maghiar»,
(nem vagyok ellensége, sem a magyar nem-
zetnek, sem a magyar államesszémének!), și:
»eu numai o patrie am, și aceasta e cea
maghiară» (»nekem csak egy hazám van,
és ez a magyar, de ce nu: Magyarország?)
etc. Și aceasta o numește Dr. Vlad »basa
națională». Sărman naționalism, unde te-a
mai dejosit spiritul speculant, ai devenit mai
rău decât marfa de vânzare!...

Coresp.

N. R. Nu mai începe nici o îndoială! »Li-
bertatea» zemisită de un grup rivnitor, dintre cari
unii nici cătu-și pînă în palmă nu au lucrat pentru
chestii românești, au luat totul în arîndă. Tot ce
nu-i agrățiat acestei grupări, se se deie în lături!
Orăștie—Dobra decide azi totul!!

Nr. 1850 Pres.

Circular.

Prea onoraților protopresbiteri și ad-
ministratori protopresbiterali, și onora-
ților preoți din archidieceasa noastră
transilvană!

Deși prin scrisoarea mea pastorală,
din 24 Ianuarie a. c. Nr. 870, v'am
arătat unele mari pericole, ce amenință
și biserica și poporul nostru, și v'am
sfătuit părintește, cum să folosiți și
oasiunea acestui mare post, la întări-
rea poporului, în credința Dumnezească,
cum să țineți regulat și cu evlavie re-
cerută, serviciile divine și cum să pre-
dicați cuvântul lui Dumnezeu, pentru a
delătura acele pericole dela noi: totuși,
cu mare durere, am înțeles că unii
preoți nesocotiți, desconsiderând acea
sfătuire părintească, chiar și în prima

FOIȘOARA

Viața publică.

(Urmare și fine).

Astfel fiind politica noastră și aceste
mijloace de care se servește ea, nimic mai
ușor de cât să parvii, în societatea noastră,
mai ales dacă faci parte din »tinerimea cea-
neroadă», și să te pomenești deodată în
vârful piramidei sociale, deși calitățile și me-
ritele tale personale nu-ți dau dreptul să stai
nici la baza ei. Nicăiri nu se poate aplica
mai bine z'isa lui Christos: fericiti cei săraci
cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor,
ca în societatea noastră. Poți fi mai învățat
decât Christos, mai cinstit decât Censorius
și mai diplomat decât Bismarck, dacă n'ai
calitățile specifice potrivite francmasonismului
nostru politic, nu vei deveni nici-odată ni-
mic. Cari sunt aceste calități miraculoase?
Multe de toate și aproape nici una. În ade-
văr, ca să parvii, în viața noastră publică, iute
și fără nici o muncă serioasă, nu se cere
nici cultură multă nici deșteptăciune mare.
Ba adesea aceste două sunt o nenorocire
pentru cel-ce le are. Doar dacă ți-se cere
să ai colo un fleac de diplomă, fie din țară
fie din străinătate indiferent dacă ai luat-o
tu sau ți-a susținut-o altul cu plată.

Dar numai cu diploma mori de foame,
dacă nu intruiești și alte condiții cu mult
mai la ordinea zilei în politică și anume:
prima — și adeseori singura — să ai noro-
cul, ca să te naști din părinți bogați? căci
averea este părghia vieții noastre publice.
Când nu ți-a rămas avere dela părinți, sau
ai avut grije de a o toca prea de vreme, e
bine să te înruiești cu asemenea fericiti
muritori, sau, în cazul cel mai puțin favora-
bil, să te atașezi pe lângă ei, să cauți a in-
tra, cu ori-ce preț, în grația lor, fie și prin
mijlocirea fustelor, lucrul nu impoartă. Altă
condiție, tot așa de importantă mai este: o
bravură electorală fie și cu toroipanul, sau
și mai bine: două trei înjurături sdravene
dela tribună, în cari să nu uiți a-ți acusa
adversarii politici de toate păcatele făcute de
tine și de ai tăi și pe cari sunteți gata a le
repetă împreună la cea dintâi ocazie.

Și bun e D-zeu — dacă nici înzestrat
cu aceste calități nu vei ajunge perfect sau
cel puțin vr'un șef de cabinet — bine-înțe-
les ministerial! —, apoi nu mai ajungi ni-
mic în această țară ingrătă. Dar există un
mijloc și mai modern de a preveni în poli-
tică. Un titlu se cere și aci, fie chiar dela
Bruxelles, unde se dau, pentru orientali, di-
plome tot așa de ușor, ca și la noi paș-
poartele, însă cu indicația expresă: bună
pentru orient.

Odată în posesiunea acestui strălucit

titlu, care te-a costat poate trei luni de
muncă — mai ales dacă ai luat doctoratul
— vii în țară și scoți un ziar al tău. Lu-
crul acesta este natural și el nu va surprinde
pe nimeni: ai talant și nu vrei să-ți îngropi
în pământ.

Incepând atacul, nu te ocupa cu bana-
lități naționale, ca cealaltă lume: aquila non
capit muscas. Tu ridică discuția sus, sus de
tot, chiar până la Drepturile Omului, dacă
se poate, ca să ai de unde o scobori pe
urmă jos, tot mai jos. Când observi, că a
prins manopera, intri la tocmeală cu adver-
sarii tăi politici, pe cari i-ai înbunit cu lupta
ta de principii. Ți se dă personal o situație
politică? Schimbi numele gazetei și firma
clubului..... și omenirea e salvată!

Pretinșilor tăi prietini, cari habar n'au
ce este lupta de principii, răspunde —
dacă te întreabă — că astfel ai crezut, că
ți vei putea realiza mai ușor, programul,
la care de altfel ai avut grije să renunți de-
finitiv și pentru totdeauna, când ți-s'a dat
blidul de linte burgheză.

Trebuie să știți, că linte burgheză, spre
deosebire de cea democratică, este de dulce,
făcută fiind cu ciolan.

Când desmoșteniții ți-ar cere, în naivi-
tatea lor, să le mai vorbești ceva de frum-
sul principiu: vocea poporului e vocea lui
D-zeu, tu spunele curat, ca vulpea din fa-
bulă, că te-ai înecat cu un oscior, sau, în

casul cel mai creștinesc, parodiând cuvintele
lui Christ, răspunde, că nu poți lua pânea
din gura rudelor și s'o arunci în gura că-
nilor! Ce-ți pasă fie »chip de lut» de turma
cuvântătoare. Ai tu mandatul în buzunar și
pe lângă el încă vr'o câteva sinecure? »Tră-
iască boborul!» Și bietul popor n'are după
ce bea apă.

Dar în sfârșit omenirea e salvată, —
ce ne facem cu criza? Foarte ușor. Politica
se trăiască: ne dă ea sireaca receta și pen-
tru afurisita de criză. Este criză? Las'ă fie.
Dacă ai experiență multă și răbdare puțină,
aștepti până-ce simți că se schimbă regimul,
și hop! treci la opoziție și te pomenești la
guvern! Aceasta însă nu se poate face, de-
cât când ai luptat cel puțin 30 de ani în
politică, ca să te cunoască bine lumea cu
principiile tale politice cu tot. Dacă te-ar
întreba vr'un naiv, care a rămas îndărăt cu
politica, cum făcuși acest salto-moral? Tu
răspunde-i, cu gravitatea ce caracterizează pe
omul de principii și pe patriotul des-interesat:
»Cum nenisorule? Șeful la guvern și
noi în opoziție?»

Și ai perfectă dreptate. Când poți tu,
muritor ca și mine, dobândi cu o singură
săritură de pârleaz un mandat și scăpa țara
de criză, pentru ce n'ai fi făcut acest mic
sacrificiu moral, mai ales că n'ai nimic de
pierdut și totul de câștigat.

Jos cu principiile! Trăiască criza nouă!

săptămână, în primele zile, ale acestui sfânt post, au părăsit biserica, umblând pela târguri și orașe, spre scandalizarea poporului.

Și cum nu s'ar scandalisa poporul văzând pe preoți, chiar în primele zile ale postului, părăsind biserica și umblând pe la orașe, și prin hotele, unde se știe că nu sunt bucate de post. Cum nu s'ar scandalisa oamenii știind bine, că și acei preoți trag venite și dela popor și dela stat, — între altele, — și pentru-ca să țină regulat serviciile divine, și când ved că plata o iau, dar serviciile nu le fac.

Dacă canonul 58 apostolesc dispune, să se depună din oficiu, preoții, cari n'ar servi și n'ar înveța poporul; atunci cu cât mai vârtos ar trebui să se depună cei-ce nu numai nu servesc și nu învață, dar' — prin purtările lor slabe, — mai contribuiesc și la slăbirea simțului religios, în popor.

Și până să ajungă pe atari preoți, osânda legiuită prin acel sfânt canon: rămâne să cugete și dâșii, ce pildă și învățătură, poate lua poporul dela dâșii? și ce se va alege de biserică și de poporul păstorit de atari preoți?

Din parte-mi observ numai, cu mare durere, că prin asemenea purtări ale unor preoți nesocotiți, slăbește, tot mai mult, simțul religios, în popor, și așa poporul se înstrăinează, tot mai mult, de biserică și de preoți, până când vom rămânea păstori fără turmă, pentru ceea-ce nu numai Dumnezeu, dar' și urmașii nostri ne-ar blăstema, căci i-am lipsi de cea mai scumpă moștenire.

Tare mă surprinde, cum nu înțeleg și acei preoți, aceasta; cum nu înțeleg că lucră chiar și contra celui mai mare interes al lor. Cum nu ved că din cauza curentelor, ce amenință religiozitatea poporului: pentru întărirea simțului religios, în popor, atât luteranii cât și calvinii, pe lângă predicele usitate, țin în toate zilele și servicii divine. Ba luteranii din Sibiu, au introdus și ținerea privegherilor (deniilor) de seara, în toate săptămânile acestui post. Ear' confracții greco-catholici, din părțile Clujului, au introdus așa numitele misiuni, adică, servicii divine, cu mai mulți preoți, împreunate cu cuvântări, precum se usează aceasta și în Bucovina.

tră morală! Doamne, greu e să nu faci zeflema, când la noi toate merg de-a'ndoasele.

În adevăr, dacă suferim astăzi de o criză morală și economică așa de îngrozitoare, cauza este, după mine, una și singură: minciuna, de care suntem călăuziți în toate afacerile vieții noastre publice și private. Ne mint străinii, menajându-ne slăbiciunile, numai ca să ne poată exploata; ne mințim noi înșine, căutând a ne da aere grozave, în toate împrejurările, fără să ne uităm nici ce putem. Acum când vedem urmările minciunii, am crezut că pot veni și eu cu un adevăr. Mi-am închipuit că niște stomachuri tari, ca ale noastre, vor putea digera, printre atâtea minciuni, și un grăunte de adevăr. Și desfid pe ori-ce om onest, să declare cu mâna pe cunoștiință, dacă, în toată vorbirea mea, există un singur cuvânt neadeverat!

Știu că adevărul doare, când organismul este cangrenizat, dar' el singur poate vindeca și pe cei proști, pe când minciuna omoară chiar și pe cei deștepți.

Suferim de criza morală? Vinovați suntem noi. Părinții nu știu sau nu vor să dea creștere serioasă copiilor lor, și aceștia ies niște stricați; bărbații nu-și știu conduce femeile, cari, lăsate de capul lor, fac numai boroaboțe. Toți vrem să fim interesați și

Mă surprinde dureros, cum acei unii preoți, nu ved cât trudesesc învățătorii cu elevii, câte 5 ore pe zi în școală, deși au plată mai modestă ca preoții, și cum totuși unora dintre preoți, cu plată mai bună, se le fie greu, a se ocupa măcar una-două ore pe zi, cu serviciile divine.

Eu prevăd, că nu e așa departe vremea când și superioritatea bisericească și poporul, vor întreba pe asemenea preoți: cum și cutează ei se tragă plata dela popor și dela stat, dacă nu-și împlinesc datorințele?

Deci pentru-ca din vina unor atari preoți, să nu pierdem poporul și prin aceasta și biserica, și să nu se păteze și onoarea celor vrednici: mă ved silit a apela la toți preoții cei adevărați, cari țin la biserică și popor, să controleze pe cei-ce nu s'ar interesa de popor și biserică și să-i arete aici, ca să-i luăm în judecata suscitului canon; căci nu putem suferi, ca din vina câtorva oameni să suferă un popor.

De asemenea provoc și îndatorez și pe p. t. protopresbiteri, ca de câte ori vor afla un atare cas, să-l arate aici, ear' când vor excurge prin parochii, să se informeze dela membrii comitetelor parochiali, și alți frunțași: împlinesc preoții conștientos serviciile divine și alte datorințe către biserică și școală? și despre cele aflate să raporteze aici fără amânare.

Dorind ca bunul Dumnezeu, să lumineze pe cei greșiți, să-și recunoască și să-și îndrepte greșalele până n'am fi siliți a-i judeca după faptele lor, cu binecuvântare arhierască am rămas

Sibiu, în 20 Februarie 1904.

Al vostru tuturor

de binevoitoriu

Ioan Metianu m. p.,
arhiepiscop și metropolit.

N. R. Am publicat cu intențiune vedită acest circular, anume tras din viața de toate zilele a unor preoți, cari se indeletnicesc a se ocupa cu tot felul de afaceri contrari chemării lor de preoți. — Am accentuat în rânduri unele apucături stingace. Am provocat chiar și citate din canoane și pravilă, la cari cel atins, umflat în pene, ne-a reproșat cu indemnșări dela fețe mai înalte bisericesti, sinodali și congresuali.

Recunoaștem, că suut și casuri binecuvântate, când un preot s'au altul este silit să lipsească din parochia sa, A face pe corțeșul cel mai pronunțat în treburi de alegeri sinodale, congresuale, municipale și dietale pentru unii candidați și contra altora; a lipsi cu săptămânile din parochie, ba chiar și în săptămâna mare, de dragul unei cete, cu care împreună

grozavi, prea puțini cu minte și cinstiți. Forma ne mănâncă fondul, fudulia ne face să pierdem omenia.

Avem criză economică? De vină suntem tot noi: întâi, că n'am făcut economie, când aveam de unde; al doilea ne-am îngropat în datorii, în loc să ne fi întins numai cât ne ajungea plapoma; al treilea am preferat adesea câștigul ilicit în locul muncii serioase și cinste. Comerțul și meseriile le-am lăsat străinilor, ca înjositoare, ear' noi ne-am făcut negustori de vorbe, de idei și de moravuri. Astfel, deși pe căi diferite, am ajuns să fim și noi tot negustori, dar negustori fără capital, fără marfă și fără credit. Lipsa de caracter, venalitatea, prostia, deșertăciunea și fanfaronada, iată ce ne caracterizează.

Terminând, mă simt moralmente obligat a vă mulțumi, pentru sacrificiul ce ați făcut de a-mi procura materialul conferinței de azi, și vă rog de pe acum să binevoiți a-mi acorda același generos concurs și pentru la anul.

Așa dar', la revederel

T. Rătea.

ponegrește tot ce nu este de vederile lor înguste și parte copilărești, fără a cere permisiune dela prepusul său, totuși învoalvă în sine oare-care ignorare a organelor mai înalte bisericesti și a turmei supusă păstoririi sale.

Circularul înalt Prea Sfinției Sale credem că va pune capăt atâtor absentări și părintelui Moța, căci pe el îl privesc cele de sus, se va mai ostoi de a fi azi la balul din Turda, mâne la cel din Ilia, poimâne la pertractare în Cluj, ear' în săptămâna cea mare la corțeșit în Nădlac etc. etc.

„TIMIȘANA”

— Adunarea generală. —

3 Martie 1904.

Banca »Timișana« din Timișoara în vremea din urmă a trecut prin niște metamorfoze, cari nici decât n'au fost de natură de-a întări poziția acestui institut de bani, nici în sus, în cercurile finanțiere, nici în jos, în cercurile clientelei.

Încă înainte de ad. gen. din a. trecut s'a fost tipărit un pamflet, în care în mod neusitat la băncile noastre, se învinuiau conducătorii institutului și mai ales venerabilul frunțaș Pavel Rotariu, care atât de mult a lucrat și ostenit pentru întemeierea »Timișanei« pentru prosperarea și înaintarea celui mai mare institut românesc de bani din Bănat.

Di Rotariu disgustat de felul cum iau tratat activitatea desinteresată niște oameni tineri, s'a dat la o parte și le-a făcut altora loc, cari nici pe basa capacității, nici pe basa meritelor lor față de institut n'au avut nici un titlu de a ajunge acolo unde au ajuns, ceea-ce a dovedit și adunarea gen. ținută acum la care mai mulți ilustrii d-ni și oameni frunțași n'au mai voit să participe. N'ici dela Aad nici dela Lugoj, cei cari totdeauna s'au interesat de »Timișana« n'au vrut să mai vină la Timișoara.

Prezenți la adunare au fost 40 acționari, reprezentând 900 acții cu 320 voturi.

Președintele direcțiunii dl major Theodorovici nevrând ori neputând să participe, adunarea a condus-o dl Petru Jonaș, v.-președintele direcțiunii cu un tact, care n'a fost compatibil conducerii unei adunări de acționari.

La ordinea de zi, asupra raportului direcțiunii, acționarul Pavel Rotariu a sulevat mancițăile acestui raport, cerând deslușiri, cel puțin verbale, că aprobate fiind, încă în luna Maiu 1903, statutele modificate în adunarea generală din anul trecut, institutul nu și-a ales președinte, după-cum dispun statutele, apoi că funcționarul cassar Romul Cărăbaș, fără să fi renunțat la postul său de până aci, a fost instituit provisor ca director provisor (firește și cu plata sistemată și cu remunerație bună!), preterându-se alți funcționari mai vechi; că în lunile de vară, ale anului trecut, un membru din direcțiune era pe la scâlzi, altul prin voiajuri, altul în Feni, altul în Torac, altul în Ciocova și totuși treburile direcțiunii s'au condus și isprăvit prin un unic membru din loc al direcțiunii; că cheltuielile de tipar ale așanumitului »raport« al comitetului de supraveghiere din anul 1903, pe carele un acționar, într'o numeroasă conferință, pamflet l'a numit, de fapt s'au plătit din averea institutului, pe când acest raport n'a format și nu formează act oficios, între scrisorile institutului; că — după a noastră cunoștiință — acel pamflet a ieșit din invecinata oficină potrăcărească.

Membrul Dr. Cosma răspunde, în numele direcțiunii, (deși nu și-a prezentat plenipotența) că, deși recunoaște, că statutele s'au aprobat în luna lui Maiu 1903, dar' timp de vară fiind, direcțiunea n'a ținut de oportun, ca numai pentru acest obiect să convoace adunare generală extraordinară; apără apoi cu multă însuflețire pe tinărul și priceputul și în economia politică și politica finanțiară destul de versatul director executiv interimar și spune, că direcțiunea l'a angajat, pe lângă plata sa regulată (mi se pare că 1200—1300 fl.) cu o remunerație încă de 800 cor. plus tantiema de încă 600 cor.

După aceea spune că direcțiunea astă vară a făcut ceea-ce a vrut și că cheltuielile broșurei — pamflet — s'au acoperit din banii băncii.

Acestui răspuns i-s'a dat actul din partea unui alt acționar, așa că n'a mai putut reflecta nimic.

Urmând alegerea de președinte se alege dl Emanuil Ungureanu cu toate voturile, în direcțiune Pinciu și Crăciunescu, în comitetul de supraveghiere: Breban, Buibaș, Petrovici, preot și Dr. Sinkay, avocat.

În sfârșit s'a primit un regulament de serviciu pentru funcționarii institutului, care e merit să taie în neatîrnarea lor și care îi pune la discreția directorului, un tinăr nu cel dintâiu între colegii lui de comptabilitate.

În momentul din urmă aflui, că dl Emanuil Ungureanu, cu al cărui nume s'a paradat la adunarea generală trecută și la cea de acum cu atât mai vârtos, nu a vrut să primească a fi președintele băncii, a cărei direcțiune astfel va ajunge în cel mai mare hal.

Timișanul.

† IOACHIM MUNTEAN.

La 6 Martie n. adică Duminecă dimineața la 7 ore a repausat aici, după lungi suferințe — *Ioachim Muntean*, tipograf, corector și scriitor corespondent, ear' Marți la 8 a-le curente a fost înmormântat după ritul bisericii gr.-cat.

Repausatul a fost născut în Sibiu la 25 August 1872 din părinți plugari. După absolvarea a IV. clase gimnasiale, a intrat la anul 1887 ca învățecel în arta tipografică la »institutul tipografic«. Tot acolo a fost aplicat ca culegător dela anul 1891 până 1896. Din Martie 1896 a fost aplicat la institutul tipografic »Minerva« de aici. În acest răstimp a cules, a corectat cu dibăcie, a colaborat la »Revista Orăștiei«, »Bunul Econom« și »Activitatea«.

Prin cualificația sa mai superioară a câștigat simpatia conducătorului, a membrilor direcționali și a redactorilor, pe cari de multe ori în absenție îi înlocuia cu vrednicie, îngrijind de materialul de lipsă la numitele foi.

Sunt mulți articlii și tractatele folosite care au ieșit din peana regretatului *I. Muntean*. La reuniunea meseriașilor din loc a purtat procesele verbale în calitate de notar, spre mulțumirea membrilor sei.

Înainte de 5 ani s'a căsătorit cu Maria Ghirjob din loc, trăind în bună înțelegere, care i-a fost sprijinul și ocrotitorul în decursul morbului seu greu.

I. Muntean a suferit mult de tuberculosă în plămâni, careia mulți tipografi cad jertfă. — Pe cum i-a fost de modestă întreaga lui vieță, așa a fost până la ultimul moment, când și-a dat sufletul său bun în mâinile ziditorului seu.

Fie-i țărina ușoară și aducerea aminte neuitată.

ECONOMIE

Tovărășiile agricole.

(Urmare).

1. Tovărășiile de aprovizionare.

Acest fel de tovarășii au de scop, aprovizionare sau cumpărarea în tovarășie:

a) de semințe agricole, de semințe de zarzavat, de pomi roditori, de viță altoită, etc.

b) de mașini (sămănătoare, vânturătoare, triore,) instrumente și unelte agricole (pluguri, grăpi, tăvăluje, coase, sape, tirnăcoape, greble, furci, etc.)

Foloasele ce rezultă pentru întovărășiți, cumpărând în tovarășie, față de modul cum obișnuiesc astăzi a cumpăra, adică fiecare în parte, — se pot rezuma în două cuvinte: au privilegiul să cumpere lucru bun și ieftin, fără ca să pierdă timpul atâta lume. De pildă, dela un timp încoace sătenii noștri se îndeletnicesc a cultiva lucernă și trifoi. Astăzi fiecare sătean se duce la orașul cel mai apropiat și cumpără semănța de lucernă — de a cărei calitate nu garantează nimeni — dela un comersant care și el la rândul lui o cumpără dela un alt comersant principal din capitală, care de sigur și-a aprovizionat-o printr'un comisionar. Cum fiecare din acești mijlocitori trebuie să câștige ceva, de sigur că prețul ei este cel puțin cu 20 la sută mai ridicat de cât dacă s'ar cumpăra direct. Afară de aceasta nimeni nu garantează nici originea, nici calitatea ei, așa că adese-ori sau nu răsare, sau și dacă răsare nu durează mult timp și apare torțelul (cuscuta) care o prăpădește. Dacă pe lângă aceasta, se mai ține în seamă și pierderea de timp a fiecărui sătean în parte, precum și cheltuiala fiecăruia, apoi de sigur că numai profitat nu poate fi. Așa se întâmplă cu aprovizionarea tuturor obiectelor de care săteanul are nevoie.

Intr'o tovarășie, toți sătenii cari se întovărășesc, se înscriu din vreme la comitetul sau căpetenia tovarășiei, arătând felul și cantitatea semințelor sau instrumentelor ce doresc a cumpăra, ear' acesta cere oferte și probe direct dela fabrică ori la reprezentanții lor din țară sau străinătate. Ofertele și probele se supun aprecierii și hotărârii comitetului: căpetenia aduce apoi la cunoștința sătenilor prețul: ear' aceștia depun sumele pentru cari voesc a cumpăra și în urmă, se face comanda din care la sosire se împart mărfurile celor în drept.

Atunci când tovarășia stă în legătură și cu o societate de credit și economii, poate aceasta să îlesnească tovarășia pentru un timp hotărât cu sumele de lipsă pentru plata obiectelor comandate. Cu chipul acesta fiecare membru al tovarășiei, fără bătae de cap, fără frică de a fi păcălit și fără pierdere de timp, cum s'ar zice, »stând acasă pe saltea«, va avea la timp semințele sau instrumentele de care are nevoie, și bune și ieftine.

2. Tovărășiile de producțiune și desfacere.

Acestea pot avea de scop, producerea și desfacerea sau vânzarea în comun:

a) a produselor agricole: grâu, porumb, orz, fasole etc.;

b) a fructelor proaspete de tot felul și a nucilor;

c) a laptelui de vacă sau a produselor de lăptărie, unt și brânză;

d) a paserilor de curte și a ouălor,

e) instalare de govorni (velnițe) comune pentru a fabrica țuică și tot felul de rachiri de fructe;

f) instalare de cazane pentru fabricat magiunuri, siropuri și paste de fructe;

g) instalare de uscători de prune și alte fructe, precum și de zarzavaturi, apoi

h) înființare de prisăci (stupării) sau desfacerea produselor de stupărie, ceară și miere;

i) înființare de pepiniere de pomi roditori și vițe altoite;

k) cultura vermilor de mătase, trăsul și desfacerea mătasei brute în comun;

l) înființare de culturi de legume și zarzavaturi etc.

Foloasele ce decurg pentru acest fel de tovarășii sunt multe, așa de pildă, pot vinde produsele lor mai cu preț când vând toți la un loc, căci pot oferi produsele lor direct pe piețele de desfacere, așa că scapă de precupeți și negustori, apoi vând în totdeauna numai pe bani gata.

Transformând unele produse brute în produse mai rafinate, pe lângă că se va avea un profit mai mare, apoi se dă întrebuintărea ce trebuie să se dea fiecărui fel de produs în parte, adică nu se risipește nimic.

Un alt folos mare pentru tovarășie va isori din faptul că ei vor căuta să-și îmbunătățească din ce în ce mai mult mijloacele de producțiune și, prin urmare, produsele. Așa de pildă, întovărășindu-se locuitorii unui sat, pentru a desface laptele în comun, fiecare caută să aibă o vacă mai lăptoasă, va cultiva nutrețuri bune ca să o hrănească mai bine, își va face un grajd mai sistematic pentru a o adăposti, etc.

În o tovarășie de vânzarea în comun a paserilor de curte și a ouălor, vor alege paserile cari se îngrășe mai lesne sau cari ouă mai mult; le vor face cotețe călduroase ca să oue și pe earnă, vor îngriji cu timpul să aibă câte un cocoș de rasă bună de ouă, care li-se va putea procura tot în tovarășie.

(Va urma).

NOUTĂȚI

DI T. V. Păcățian împlinindu-și osânda de 6 luni închisoare de stat, ce primise pentru »Cartea de aur« vol. I., a eșit sănătos și a reluat redactarea »Telegrafului Român«. Pe timpul cât a stat în temnița de stat a lucrat neîntrerupt la vol. III. a cărții de aur. Primească felicitările noastre de bine-venit!

»Cartea de aur« vol. I. care fusese sequestrată, a fost mai peste tot locul înapoiată proprietarilor. Paginele condamnate sunt scoase, ear' cele ce nu s'au putut scoate sunt mănjite cu smoală. Așa se face și în Rusia.

Un proces mare a câștigat Episcopia dela Oradea-Mare. Proces intentat încă sub episcopul Oltean familiei baronului George Bánffy pentru un teritor de 35.000 jugere catastrali, rupt pe nedreptul din averea episcopiei gr.-cat. și anexat la moșia lor, a fost în zilele acestea câștigat la curie. Prețul realității face 3 milioane cor. Moștenitorii baronului mai sunt datorii să plătească episcopiei și o desdăunare de 36000

coroane. Felicităm Episcopia Orăzii-mare pentru acest câștig însemnat.

Tipografia »Carmen«. Cetim în »Răvașul«: Așa se va numi tipografia dlui Petru P. Barișiu, cea dintâi tipografie românească în Cluj, care în zilele acestea își va începe activitatea sa. Fie binecuvântarea Domnului asupra ei, că bun lucru începe. Mașina mare și frumoasă, și strălucitoare de nouă ce e, s'a putut clădi și așeza abia Mercuri în 9 l. c. De aceea n'a putut tipări, cum doream numărul acesta al »Răvașului«. Numărul 12 însă, aproape sigur se va tipări în Cluj, și se va începe astfel o epocă nouă și în viața »Răvașului«. »Tipografia Carmen« se află, cum am mai spus, în strada cea mare, Ferencz József-út nr. 58. Ori-ce comande se adreseze acolo.

Am cunoscut activitatea desvoltată de dl Petru P. Barișiu pe lângă institutul nostru »Minerva« de aici, a cărui conducător tehnic și spiritual a fost în un lung șir de ani.

Clujul și ținutul acelaia a făcut o acuișiție din cele mai nimerite. Publicul de acolo în cel mai apropiat viitor se va convinge despre dexteritatea și prestațiunile eminente ale acestui bărbat aievea versat în arta tipografiei. Noi din inimă îi dorim succes splendid.

Ziarul »Controla« din Timișoara în urma morții regretatului Ion V. Barcian, a trecut în proprietatea și editura dlui Emanuil Măglași, care acum e și redactor responsabil al foii timișorene. După cum aflăm editura și dreptul de proprietate al »Controla« s'a vândut cu o sumă foarte însemnată, ceea-ce pe la ziarele noastre de dincoace nu se prea întâmplă. Pe dl Măglașiu cunoscându-l de un publicist consumat, care a colaborat aproape la toate ziarele noastre și care și în coloanele »Activității« a publicat nu un articol de interes general, avem nădejdea, că »Controla« sub redigerea dânsului se va schimba în multe privințe și va deveni un organ de publicitate de întâiul rang. Felicităm ziarul »Controla« pentru redactorul și proprietarul ce și l'a căpătat și pe dl E. Măglașiu pentru buna idee ce a avut-o când și-a câștigat un ziar propriu, avem nădejde, că Bănatul mai ales va avea un ziar întru toate corăspunzător, care va fi de mare folos publicului românesc bănățean.

Nuntă sângeroasă în Medveș. Zilele trecute a avut loc la Medveș (com. Caraș-Severin) o nuntă împreună cu moarte de om. Economul bogat Toma Berariu se cununase cu cea mai frumoasă fată de acolo, Pera Muntean, care era sêracă. Fata s'a cununat cu Berariu numai de silă, căci ea iubea pe porcarul satului Vasile Doman. Când petrecerea era mai animată, mireasa a dispărut fără de veste ducându-se la iubitul său. Ginearele și oaspeții au încercat să o aducă cu forța îndrêt. Doman s'a înarmat cu o coasă și s'a postat înaintea casei sale. Ginearele s'a aruncat înfuriat asupra lui Doman, ear' acesta l'a tăiat cu coasa în regiunea stomacului. Ginearele a murit peste câte-va minute. Oaspeții au fugit Doman s'a anunțat de bună voie la gendarmerie, a fost însă lăsat liber, pentru-că s'a constatat, că el a trebuit să ucidă pe Berariu, ca să-și apere viața. Mireasa a rămas în casa iubitului său.

Avis. Invățătorul Nicolae Ștefu din Arad (Fejsze utza 32) se ocupă cu compunerea unui liturgier pentru corul școlarilor pe 2 voci în ediție populară, format mic, legat elegant. Prețul va fi cel mult 60 bani. Prețul se plătește la primire. Dacă va avea abonenți destui va pune cartea sub tipar. Avis reflectanților.

Patriotismul japonez. Cât de mare este iubirea de patrie și neam la Iaponezi, ne dovedesc mai multe fapte. O femeie bătrână, mama unui rezervist, s'a sinucis cu un pumnal, ca nu cumva feciorul ei, singurul susținător al familiei, să fie eliberat de serviciul militar; fiul a luat pumnalul și a plecat imediat în războiu, ca să-și facă datoria. Mulți soldați s'au divorțat momentan de nevestele lor, ca ele să se poată căsători a doua oară în cas, că ei mor în luptă. Ac-

torii sunt clasa cea mai desprețuită în Iaponia și cu greu sunt primiți la oaste. Un renumit actor, Kamezo, fu chemat la oaste. Tatăl său a exclamat atunci plin de fericire: »Chiar un actor va arăta, că nu se teme de Ruși«. Nu-i mirare, că un astfel de popor seceră victorii strălucite în lupta cu colosul rus.

Cântee. A apărut: un drăgălaș volum de poezii lirice, de profesorul Emil Sabo, (Emilian) prețul 1 coroană + 10 fil. porto. Se poate procura dela autor și dela Tipografia Semin. Blaj—Balázsfalva.

Țigările de foi și caracterul bărbaților.

Bărbații cari fumează țigări de foi se bage bine de seamă, cum țin țigara în gură, deoarece-ce, dacă ar exista multe femei observatoare, fine ca o Englezoaică, care a studiat caracterul bărbaților în chipul de mai sus, atunci caracterul lor va fi cunoscut de femei mai înainte ca el să fi rostit vre-o vorbă.

Deși bărbații, scrie acea femeie engleză, nu știu să-și ghicească caracterul după chipul cum fumează, un privitor poate ceti multe din aceea-ce vede.

Astfel, de pildă, bărbatul care când fumează ține țigara în sus, dovedește că are un temperament energic și de sigur că este deștept în afaceri, pe când fumătorul care-și lasă țigara plecată în jos spre bărbie, este un visător plin de idei și planuri mărețe pentru executarea cărora nici-odată nu va avea energia necesară.

Între acești doi se află bărbatul care își ține țigara orizontal; el are o fire aspră și călculătoare cu o notă caracteristică foarte pronunțată; în caracterul seu domnește indiferență față de sentimentele altora.

Acela care lasă să i-se stingă țigara și apoi o aprinde mereu, este un individ fără judecată, acela însă care după-ce-și aprinde țigara o ține între degete, examinând vesel capătul țigărei, ca să vadă dacă arde liniștit, este foarte grea de mulțumit, și are multă mândrie personală.

Risipitorul, care nu prea este curat și prezentabil în exteriorul seu și în obiceiurile sale, mușcă capătul țigării; pe când comerciantul chibzuit, al cărei motiv principal de îmbogățire este stăpânirea detaliilor, taie cu îngrijire vârful țigării și apoi o aprinde încet.

Fumătorii cu pipa, cari strâng cu dinții pipa, încât lasă urmă, sunt pasionați și nervoși, și în cele mai multe casuri îngâmfați. Bărbatul care ca amic este om de încredere, își umple pipa încet și cu metosă și apoi o fumează în continuu și aproape mecanicește — incheie înțeleapta Englezoaică.

Mulțumită publică.

Toți acei colegi tipografi, meseriași, prietini și cunoscuți, cari în persoană ori prin scrisori condolitoare au participat la durerea ce am îndurat prin trecerea la cele eterne a neuitatului meu soț Ioachim Muntean, fost tipograf, primească și pe aceasta cale profunda mea mulțumită.

Orăștie, la 8 Martie n. 1904.

Maria Muntean,
văduvă.

„THE STANDARD“

fundată în anul 1825.

Efectuește

Asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual Coroane: 32.000.000— Dividende solvite Cor.: 170.000.000—
Avere proprie: 260.000.000— Despăgubiri de viață 520.000.000—

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Strada Ferencz József Nr. 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos Nr. 4 în palatul Standard (Casa proprie).

8-50

Centrala generală: **Edimburg** (Anglia).

Institut tipografic în Orăștie.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și exoperează

— **împrumuturi pe pământuri și edificii** —

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termen de 10—70 ani cu 2%—5³/₄%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la ofțeri, credit simplu și fără garanți.

— La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală. —

„PECUNIA“

13

întreprindere de credit, Sibiu (Nagyszeben).

Lemne de zidiri și scânduri.

Subsemnatul aduc la cunoștința on. public, că sunt provăzută din nou cu un bogat deposit de **lemne de zidiri și scânduri**, precum sunt: **grinzi, vanturi, căpriori** și tot felul de material de lemn.

Depositul meu se află în **Orăștie** (Strada Pricazului, casele Dlui V. N. Bidu) și o filială la **Geoagiu**.

Se trage luarea aminte a on. public, că toate lemnele de clădire sunt acurate din marele deposit de lângă Brașov, și anume, brad adus pe osie, ear' nu plutit.

Materialul bun și prețurile moderate sunt deja cunoscute.

Cu toată stima

21—

Ferencz & Weinberger.

Avis!

Se aduce la cunoștința onoratului public din Orăștie și jur, că

Apa minerală „Dacia“

de acum înainte au luat-o în întreprindere pentru vânzare dl **Gustav Zobel**, comerciant în Orăștie.

Atât pentru privați cât și pentru hoteluri apa se vinde:

O sticlă de 1 litr. cu . . . 12 bani.

17—

O sticlă de 1/2 litr. cu . . . 9 bani.

Hotelierii sunt îndreptățiți a o vinde: sticla de 1 litr. cu 24 bani și de jumătate litr. cu 18 bani.

Insertiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrația foii „Activitatea“.

Noul Lampă electrică de busunar

cu mecanism american indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar, e durabilă, comodă și corespunzătoare.

La fiecare e de lăpsă pentru luminarea chilților, treptelor, ambtelor și localităților laterale.

Pentru ofțeri la exerciții, pădurarilor și vânătorilor pentru serviciu de noapte e tare acomodată; pentru turiști sunt indispensabile, pentru medicii și moașe cu ocaziunea vizitelor de noapte. In fabrice,

mori, pivnițe și deposite unde se păstrează materii explosive, sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea sunt neprețuite. Pentru economie este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covoare. Pe proprietari și economii îi păzește de atacuri și foc; cu aceasta te poți suferi și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 fileri subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

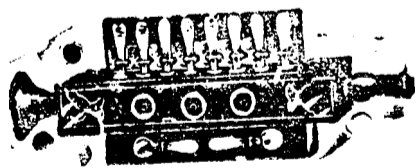
— **Strat de rezervă 1 cor. 20 fl.** —

(227)

Se trimite cu rambursă de 9—52

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG**
BUDAPEST, Strada Profeta 5.

Minunat instrument musical!

Pe „Flöthophon“ poate cânta ori cine melodii, marșuri și dansuri, fără a cunoaște notele. Societăților, turiștilor, e foarte recomandabil de petrecere. Tonul lui e fermecător.

Acest minunat instrument musical

are 10 clape, 20 tonuri, 2 clape de bas și pentru 3 cor. se capătă în formă elegantă. 3 bucăți costă 8 cor. „Flöthon“ mai puternic, cu ton fermecător, costă 5 și 6 coroane.

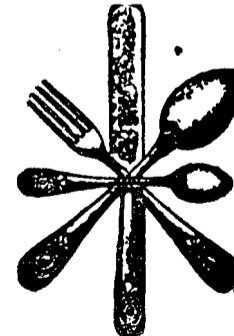
Cu rambursă trimite

Centr. lui Auffenberg József

Budapest, VI., Proféta-u. 5.

Cumpărare ocazională!

— **32 bucăți numai 6 fl.** —

In urma prea marelui deposit al unei fabrici de obiecte de metal, sunt îndreptățit să vînd marfa acesteia în prețul cu care se face. Spedez dară, până când depositul susțâ, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța într'o bucată) din cel mai fin argint de gloria, 6 cuțite din cel mai fin argint de gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai fin argint de gloria; 1 sitiță de străcurat

laptele și 1 sitiță de străcurat supă. — 32 bucăți cari costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuește cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebuie să lipsească din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Auffenberg's Centrale**

(226) 9—52

Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimite rambursă